

bedrag van de *All India Moslem League* maar zij bleven op bijstand van Nederlandse zijde aandringen. Er vonden betogingen voor het consulaatsgebouw plaats, enkelen werden wegens ordeverstoring gearresteerd. Later in '42 verklaarden ca. vierhonderd van de bijna zevenhonderd Indonesische schepelingen zich alsnog bereid, op een KPM-schip uit te varen, de bijna driehonderd die dat bleven weigeren, werden, nadat terzake telegrafisch overleg was gepleegd met van Mook, eind '42 door de Britse autoriteiten opgepakt en zonder enige rechterlijke uitspraak geïnterneerd in een kampcomplex te Deoli, midden in Brits-Indië gelegen, waar zich ook ruim tweeduizend in Brits-Indië opgepakte Japanners bevonden.

In het complex waren goede behuizingen, de rantsoenen waren ruim en er behoefde niet gewerkt te worden, evenwel: velen van de Indonesiërs waren ten zeerste verbitterd wegens het feit dat zij van hun vrijheid gaan beroofd. 'De mensen', zo rapporteerde in september '43 Abdoelkadir aan van Mook, 'begrepen niet waarom zij geïnterneerd waren en beschouwden dit als een plagerij van de KPM.'¹ Ruim een maand later ging een Nederlandse marine-officier in Deoli op inspectie. Hij kreeg van wat hij 'de opruiers' noemde, te horen, 'dat ons gouvernement hen wel wist te vinden om ze te laten werken maar hen niet voor de internering had weten te behoeden en dat ze liever tot aan hun dood in het kamp bleven dan ooit met het Nederlands gouvernement samen te werken.'² Evenals Abdoelkadir had gedaan, trachtte de marine-officier vrijwilligers te vinden die als gemilitariseerd arbeider op Ceylon zouden gaan werken. Hij herhaalde daarbij wat Abdoelkadir al had gezegd: 'dat als zij niet wilden werken, het gouvernement niet voor hun terugkeer naar Java zou zorgen maar hen na de oorlog aan hun lot zou overlaten.'³ Abdoelkadir had met veel moeite een kleine vijftig bereid gevonden om in Australië aan het werk te gaan (deze groep is eind '43 daarheen vertrokken) – de marine-officier kreeg er veertig bijeen die naar Ceylon wilden gaan. Hij stelde voor dat ook de resterende ca. tweehonderd niet-werkwilligen daarheen zouden worden overgebracht maar dat voorstel is niet uitgevoerd: zij zaten, voorzover bekend, aan het einde van de oorlog nog steeds in Deoli geïnterneerd.

¹ Abdoelkadir: 'Memorandum' 19 sept. 1943 (a.v., MK, M 185, M.I.W.). ² 'Uittreksel van een verslag d.d. 31 okt. 1943 van de luitenant-ter-zee eerste klasse K. G. Tiel', p. 2 (a.v.) ³ A.v., p. 5.